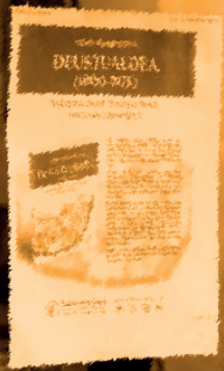

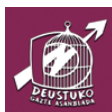
DEUSTU
euskara elkar

Agur, bihotzez, lan-talde guztiaren partez!

Verbaizu
—euskara elkarte—

aurkibidea

	Goizalde Landabaso - Jose Morales		Iritzia	4
	Euskaraz bizitzeko bidean berriz elkartu arte!		Editoriala	5
e	erreportajea ERABILERAN ERAGITEKO BIDE BERRIAK ZABALDU BEHAR DITUGU <i>Euskararen erabilerak ezagutzak ez bestelako bidea hartua duela ohartarazia dute azken ikerketa soziolinguistikoek. Kasurik onenean, geldu antzera legoke parametroa, baina aurreikuspenei erreparatuta agertokia ilun samarra da: arnaguneak ahultzen ari dira eta azken hamarkadetan funtsezkoa izan den gazteen ezagutzak eta erabilerak nabarmen egingo omen du atzera.</i>			6
	Herri handi komertzio txiki		Komertzioak	10
	Zein da zure iritzia euskarak pairatzen dituen erasoei buruz?		Inkesta	12
	Euskaraz bizi nahi eta ezinean	a	Artikulua	14
b	berbetan IDURRE VILLANUEVA eta HEKTOR ORTEGA-rekin <i>Esku artean duzun aldezkaritari agur esateko unea heldu da. Hilabeteetako prozesu zaila izan da Idurrerentzat. Hektorrentzat, berriz, ezustean harrapatutako berria. Prest!eko azken eta lehen zuzendariekin iraganaz, orainaz eta etorkizunaz aritu gara. Triste, baina harro.</i>			16
	Txema Luzuriagaren bilduma		Irudiak berbetan	21
				24
	ARTE DRAMATIKOA Dantzerti; jaio, hazi eta ezin kabitu		barkua bete herba	
	AGURI! Jon Intxaurreaga			

Prest!

Argitaratzailea:

BLB Komunikazioa Koop. Elk.

Tel: 94 447 10 42

Ramon y Cajal 42

Deustu 48014

bilbokoaldizkariak@gmail.com

Zuzendaria: Idurre Villanueva Del Burgo

Erredakzioa: Nerea Olaziregi, Gaizka Suarez, Laura Freijo, Hektor Ortega, Jone Gartzia, Borja Sarrionandia-Ibarra, Andoni Lopez, Aitor Sarrionandia-Ibarra, Patxi Gaztelumendi, Olatz Arregi, Ane Rotaetxe, Iker Basabe, Maider Zalbidea, Hodei Torres, Maddi Argote, Ane Zabala, Lur Mallea, Txema Luzuriaga, Jon Intxaurreaga

Kolaboratzaileak: Elorri Bertso-Eskola, Deustuko Eskola, Deustuko Ikastola, Ibarrekolanda BHI, Intxixu Ikastola, San Inazioko eskola, Arangoitiko Eskola, Deustuko Gazte Lokala, Deustuko Jai Batzordea, Errondoko Auzo Etxea, San Inazioko Jai Batzordea, Bilbotik Perura

Argazkiak: Ecuador Etxea

Publizitatea: Idurre Villanueva Del Burgo

Diseinua: BOST

Maketazioa: Laura Freijo Iglesia

Inprimategia: Antza

Ale kopurua: 2.500

Lege Gordailua: BI-571-01

Goizalde Landabaso

Sortuko dira besteak

Hogeita bost urte zaharragoak gara. Nabarmena da. Jakintsuagoak ote? Ez dut uste Jakiundetik deia jasotzeko adina, baina bai, ordea, urrunetik datozen haize bortitzak aurrikusteko beste. Duela hogeita bost urte, leiho honetara lehenengoz agertu nintzenean likidoak ginen (Zygmunt Bauman, 1999). Gauza batzuk, hala ere, ez dira aldatzen. Jaio, bizi eta hil (“bizi” horretan zerorrek aukera ezazu zer jarri). Jaio zen Prest, bizi izan zen, eta orain, hil. Hogeita bost urte ez dira alferrik joan. Gure herriko etxeetara ailegatzan zen Prest-ek zituen, askorentzat, euskaraz irakurritako lehen hitzak. Hortxe lorratz bat. Neuri bereziki gustatzen zait itxaropenezko atea zabalik uztea. Sortu ginen enbor beretik sortuko dira besteak, eta orain egiten dugun despedida, etorriko den ondo etorriaren aurrerapena baino ez da. Horrela bizitzen garelako, sortuz eta sortuz gure aukerak, atsedetik hartu gabe. Amaierak hasierak dakartzate, zuzen edo zeharka, eta gustatuko litzaidake pentsatzea hogeita bost urteotan urratutakoak euskarri berriak ekarriko dituela. Hala bedi, eta denok ikus ditzagula. ■

Jose Morales

Ez adiorik

Orain dela 25 urte, PREST! sortu zenean, aldizkariaren lehen zenbakirako zerbait idaztea proposatu zidaten. Orain, 25 urte geroago, agur esateko unea heldu denean, azken zenbakirako lerro batzuk eskatu dizkirate. Orduko hartan idatzitakoa berrirakurri dut eta, urte askotxo igaro badira ere, bere horretan egokia izan daitekeela pentsatu dut. Izan ere, PREST! aldizkaria halabeharrez desagertuko den arren, horrelako ekimen bat orduan bezain beharrezkoa da, eta orain beste baliabide batzuk bilatu beharko dira hasiera hartan jarritako helburuak lortzen saiatzeko. Hauxe idatzi nuen orain dela 25 urte: “(...) aldizkaria Berbaizuren egitasmo nagusietako bat izan da hasiera-hasieratik. Gure ustez, garrantzi handikoa da Deustun euskara hutsezko komunikabide bat edukitzea eta, horregatik, Berbaizu Euskara Elkartea sortzeaz batera, komunikazio-batzordeak buru-belarri ekin zion aldizkariaren egitasmoa mamitzeari. Orain esku artean daukazun PREST! aldizkari txukun eta

eder hau talde horrek gogotik egin duen lan bikainaren emaitza da. Uste dugu tresna baliagarria izango dela gure herrian euskara sustatzeko eta euskaldunok elkarrengana hurbiltzeko. Euskaldun guztiok ez gara uztarri berekoak, baina euskara dugu lokarri. Deustuko euskaldun guztiok ez gara ibai bereko ura, baina, orain, PREST! dugu lotura”.

Agur esateko unea heldu da, beraz. Baina hemen ez da ezer bukatu. Deustun euskarazko hedabide bat desagertu da, baina sortuko dira berriak, beste era batekoak, beste euskarri batean agian, eta, berriz ere, Deustualdeko euskaltzaleen bultzada beharko da. Eta hortxe egongo gara, auzolanerako prest, erdalduntze makinari aurre egiteko eta euskara hauspotzeko prest. Hortaz, agurraren orduan, ez adiorik, laster arte baizik. ■

Hektor Ortega

Euskaraz bizitzeko bidean berriz elkartu arte!

XXI. mendea hasi berria zegoen PREST! aldizkari lehenengo zenbakiko editoriala idazteko ohorea eta ardura egokitu zitzaidanean. Gogoan dauzkat garai hartako lan-taldearen ilusioa, kezka, poza, azken orduko urduritasunak... jaiotze guztietako osagaiak.

Editorial hartan etorkizuna euskaraz zeto-rra esaten genuen, Deustualdeko belaunaldi berriak euskaldun zetozela. Eta itsaso erdalduneko uhartetxo euskaldun gero eta ugariagoak elkarren artean lotzera, komunikatzera zeto-rra aldizkaria, Deustualdean artxi-pelago sare handi bat osatu eta euskarazko mundu bat eratu arte. Langintza horretan, gainera, gure herriaren berri jakingo zuen irakurleak, PREST! hedabidea izateko jaio zen eta: albisteak jaso, erreportajeak landu, elkarriketak egin, elkarte eta eskolen jarduna islatu, duela mende bat kendu ziguten herriaren historia eza-gutzeroa eman...

Nago PREST!ek bere buruari ezarri zizkion eginkizunak bete dituela, batzuetan hobeto, beste batzuetan herrenago, baina ia hogeita bost urtez hutsik egin gabe.

Jaio denak heriotza zor. Inoiz ez genuen pentsatu PREST! betiko zenik eta, ziur aski, 2001 urrun hartan esan izan baligute hogeita bost urteko ibilbidea osatuko zuela, pozarren sinatuko genukeen. Bitarte horretan euskalgintzak, euskaltzaleek egindako lana handia da. Deustualdea askoz euskaldunagoa da gaur egun, hogeita bost urtetik beherako guztiak gutxienez euskara aditzeko gauza direlako.

Hala ere, kontua da, batetik, ez dela nahikoa.

Eta, bestetik, joera aldaketa dagoela. Euskara ez da hazten ari, orain arte bezala. Indikatzaila gehienak oso argiak dira. Eta, guri dagokigunez, hedabideen arloan, larritzekoak: PREST! badoa, Uriola badoa, paperezko Bizkaiko Hitza irailean joan zen... Erdarak nahieran sartzen dizkiguten bitartean, euskarazko hedabideak gero eta endekatuago, gero eta urriago.

Eta kontua ere bada euskararen aurkako ol-darraldia ari duela. Ezker-eskuinetik erasoan dabilta gure hizkuntzaren aurrerapen oro errotik zapuzteko. Euskarak ez dezala bururik altxa.

Euskarak behar gaituen honetan joan beharra bereziki mingarria zaigu. Beharko! Arazo ekonomikoek bidea itxi digute eta. Bagoaz, beraz, baina ez gogora ekarri barik euskara ez dagoela kinka larrian berez, hemen azken berrehun urteotan Estatu espainoleko atal guztiak galtzak bete lan ibili direla euskara nondik zanpatu, ito, zikiratu eta ahuldu. Bagoaz ozen salatzen euskararen aurkako eraso horrek jarraitzen duela, ez duela etenik. Eta bagoaz gu sortu ginen enbor beretik borroka horretan iraungo duten zuhaitz adaxka gazteak jaioko direlakoan. Itxaropen horretatik, PREST!eko kide guztion izenean, eskerrik asko hor egoteagatik, eta be-sarkada bana. Euskaraz bizitzeko ahaleginak berriz elkartuko gaitu!

Abenduaren 3ko GUKA mugimenduaren manifestazioa, Bilbon. Argazkia: Ecuador Etxea.

ERABILERAN ERAGITEKO BIDE BERRIAK ZABALDU BEHAR DITUGU

Euskararen erabilerak ezagutzak ez bestelako bidea hartua duela ohartarazia dute azken ikerketa soziolinguistikoek. Kasurik onenean, geldi antzera legoke parametroa, baina aurreikuspenei erreparatuta agertokia ilun samarra da: arnaguneak ahultzen ari dira eta azken hamarkadetan funtsezkoa izan den gazteen ezagutzak eta erabilerak nabarmen egingo omen du atzera.

Testua: Jone Gartzia Gerra

Ez da hilabete igaro Euskararen Nazioarteko Eguna *ospatu* genuenetik —borroka egunik *ospatzerik* bada, bederen—. Euskal Herriko bazter guztietako eragileek kaleratu zituzten euskararen egoeraren inguruko irakurketa eta analisiak, hedabideek ere datuak plazaratzeko baliatu zuten efemeridea, eta herritarrek kaleak eta plazak bete zituzten.

Erdalduntze makina gelditu! Lelopean GUKAK kalera deitu zituen bilbotarrak, hirian ezin euskaraz bizi daitekeela salatzen. Ez dago zertan urrutira joan horren frogak aurkitzeko, berton dugu erakusgarri behinena: aldizkari hau argitaratzeaz batera Deustu eta Bilbo euskara hutsezko hedabiderik gabe geratuko dira. Biak kolpe bakarrean.

Komunikabideak informazio eskubidea bermatzeko tresna baino gehiago dira: komunitatea ehuntzeko jostorratz, herri-ondarearen gordailu eta hizkuntzen bizigarri ere badira. PREST! aldizkariak, zehazki, ia mende laurden eman du Deustualdearen berri euskara huts-hutsean, bizilagunen istorioak zabaltzen ditu eta euskara inguruko zoko denetara eraman du, gertutik eta gertutasunez: eskoletara, liburutegietara, tabernetara, liburu-dendetara, saltokietara, euskaltegietara, etxeetara eta kaleetara.

Informazioa jaso soilik ez, bizitza soziala osotasunean beren hizkuntzan garatu ahal izatea behar dute hiztunek, baina egun euskaraz lasai bizitzetik urrun gaude nola Deustualdean hala Bilbon. Ez administrazioarekiko harremanak,

ez lan-esparrua ez eta aisialdia ere ez dira euskararen arnagune gurean. Eskolak eta ikas-zentroak izango dira salbuespen bakarrak herri mugimenduko dinamikez harago.

Aurreikuspenak ilun

Egungo egoera kaxkarra bada, aurreikuspenek are eta etorkizun goibelagoa marrazten dute. Uztailean UEMA Udalerri Euskaldunen Mankomunitateak argitaratutako txostenaren arabera, euskararen galera-fase baten atarian bide gaude. Siadeco ikerketa etxeari eskatu zioten datorren hamarkadarako euskararen proiektzio demolinguistikoa egitea Hego Euskal Herrian; emaitzek erakusten dute azken urteetako indartze eta egonkortze aldiak agortu eta beheranzko joera hartuko duela hizkuntzak hainbat arlotan.

Bereziki azpimarratzekoa da arnaguneen ahultzea: aurreikuspenak betez gero, euskarara nagusia den eremuetan hainbestekoa izango da atzerakada ezen hamar urte barru ez baita apenas arnagunerik geratuko euskararentzat, eta euskaldun gehienok ingurune oso erdaldunetan biziko gara.

Horrez gain, azken hamarkadetako lorpen handienetako bat kolokan geratuko da, alegia, belaunaldi berrietan egindako urratsak, haurren eta gazteen artean atzerapau-

so argiak nabari baitira. Aurreko faseetan funtsezkoa izan den gazteen ezagutzaren eta erabileraren aurrerapenak atzera egingo du nabarmen.

Izan ere, Hego Euskal Herriko biztanle euskaldunen pisuak gora egiten jarraituko badu ere, joera motelduko da, eta haur eta gazteek biztanleria euskaldunean duten pisua jaitsi egingo da. Zer esan nahi du horrek? Biztanleria euskalduna zahartuko dela eta oinarria gero eta meheagoa izango dela.

Horrekin batera, arreta emateko beste datu bat: ikerketaren arabera, haur eta gazteen euskararen ezagutza-maila apalagoa izango da. Izan ere, familia bidezko transmisioak atzera egingo omen du. Proiektzioa demolinguistikoak dio Hego Euskal Herrian etxean nagusiki erabiltzeko ohiturak behera egingo duela.

Bestelako parametroak

UEMAk argitaratutako proiektzioak Hego Euskal herriko egoera demolinguistikoa aztertzen du hemendik eta hamar urtera. Datuak esanguratsuak dira: atzerrian jaiotakoek Hego Euskal Herrian izango duten pisuak nabarmen egingo du gora, bereziki guraso izateko adinean daudenen artean, eta horrek zuzenean eragingo du etxeko erabileran, transmisioan eta ezagutzan.

Alabaina, badira zenbait aldagai hizkuntzen bizitasunean, transmisioan eta erabileran eragiten dutenak, baina halako ikerketa batean erabilgarri izateko gisan kuantifikatzen zailak direnak, eta horregatik ezin izan dituzte bestelako datuekin gurutzatu ikerketan. Teknologia-ri eta kultur kontsumoari, hizkuntza politikei, euskararen aldeko mugimenduen eraginari edo hitzunen jarrera eta hizkuntza ohiturei dagozkienak dira.

Nolanahi ere, UEMAko ikerlari eta soziolinguistika Iñaki Iurrebasok Argia aldizkariari emandako elkarrizketan ohartarazi zuen egoera marraztutakoa baino arriskutsuagoa izan daitekeela: “Alderdi horiek ez dira horren kuantifikagarriak zehaztu ahal izateko zer gertatuko den, baina munduak daraman norabidea ez da hizkuntza gutxituen aldekoa”.

Bilakaera eta iragarpena gurean

Ikerlanak argitaratutako datuak gurera ekartzen ahaleginduko gara lerrootan. EUSTAT eta NAS-TAT estatistika erakundeen datuetatik abiatuta, Siadecoren azterlanak erdararen nagusitasuna handia den udalerrien artean kokatzen du Bilbo, hots, euskaraz biztanleen % 10 baino gutxiago bizi den udalerrien multzoan.

Gaitasun erlatiboari gagozkiolarik, 1991tik 2001era euskal elebidunen parametroak — euskaraz erdaraz baino hobeto moldatzen direnak— behera egin du Bizkaian (% 32tik % 20ra) elebidun orekatuen eta erdal elebidunen mesedetan. Euskal hitzunen lehen hizkuntzari erreparatuz gero, beherakada are nabarmenagoa da: 1991n bizkaitar euskaradunen % 77k zuen euskara ama-hizkuntza, % 6k euskara eta erdara eta % 16k biak; 2021ean, ordea, % 39, % 17 eta % 45era aldatu ziren portzenteok, hurrenez hurren.

Antzera gertatu da etxean erabilitako hizkuntzarekin: 1991n bizkaitar euskaradunen % 42 euskaraz mintzo zen etxean, % 32 bietara eta % 26 erdaraz; baina 2021erako % 24ra murriztua zen euskaraz etxean aritzen zirenen kopurua, eta bietara (% 45) eta erdaraz (% 31) mintzatzen zirenak nabarmenki hasi.

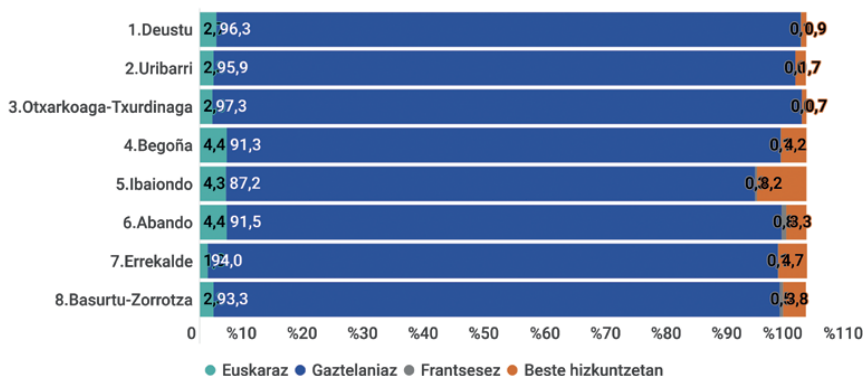
Jar dezagun arreta bilakaera aurreikuspenean. Siadecok aztertutako datuen arabera, Bizkaian euskararen nagusitasun eremu txikiena baino ez da handituko, etxeko erabilera % 20tik beherakoa dutenena, alegia. Gainerakoak mehartu egingo dira, bereziki euskararen nagusitasuna handiena den bi eremuak.

Etxeko erabileraren %, 2021. urtean eta 2036. urterako proiektatutako datuetan (2021eko nagusitasun eremuaren arabera), eta bien arteko aldea

		2021eko EE%, 2021eko NNEE arabera	2036 urterako aurreikusitako EE%, 2021eko NNEE arabera	EE% aldea 2036-2021
Araba	1. NNEE	6,22	7,23	1,01
	Guztira	6,22	7,23	1,01
Bizkaia	1. NNEE	8,09	10,21	2,12
	2. NNEE	27,15	23,32	- 3,83
	3. NNEE	46,73	29,79	- 16,94
	4. NNEE	64,02	46,03	- 17,98
	Guztira	13,44	13,69	0,25
Gipuzkoa	1. NNEE	17,52	22,05	4,53
	2. NNEE	26,23	31,45	5,23
	3. NNEE	48,88	40,98	- 7,90
	4. NNEE	66,89	51,53	- 15,35
	5. NNEE	82,91	65,70	- 17,21
	Guztira	33,45	34,31	0,86

Iturria: Eustat, 1991-2021; INE, 2026-2036; Siadeco, 2026-2036 proiektzioa.

Hizkuntzen erabilera ibilbidearen arabera. Bilbo, 2021

Deustualdean zer?

Euskararen erabilerrari erreparatzeko, bereziki interesgarria da Soziolinguistika Klusterrak 1989az geroztik egiten duen kale-neurketa. Datuok aztertzen hasi zirenetik 2001era bitarte, Bilbon gora egin zuen erabilera (% 2,5etik % 4,6ra). 2006an koska bat egin zuen behera (% 4,3), eta hurrengo neurketan goia jo zuen: Bizkaiko hiriburuan neurtutako elkarriketen % 5 izan ziren euskaraz.

Geroztik, ordea, berriz hartu zuen beheranzko joera, gorabeherekin bada ere. Aipatzekoa da 2016tik 2021era gaztelaniaren erabilera behera egin zuela, eta euskararenak eta beste hizkuntzenak leunki gora. Azken parametro hori 2006an hasi ziren aztertzen.

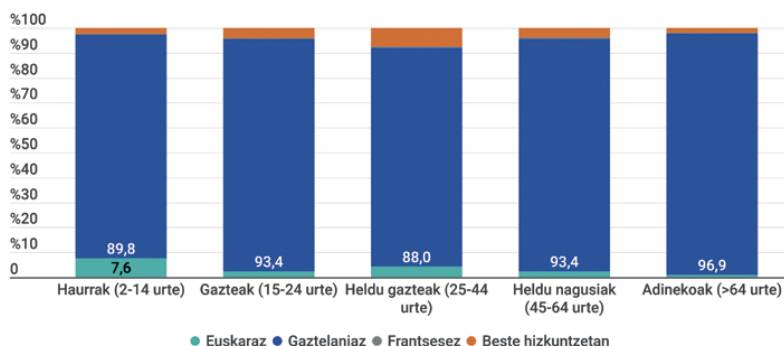
Deustualdeari erreparatuta, 2021ean neurtutako % 2,7 baino ez ziren euskaraz izan, % 96,3 gaztelaniaz eta gainerako % 0,9a beste hizkuntza batzuetan. Euskara gehien Abandon, Begoñan eta Ibaiondon neurtu zen,

eta gutxien Errekalden. Adinari dagokionez, 2021eko neurketak erakutsi zuen haurrak eta helduak izan zirela euskara gehien erabili zutenak, eta azken hauen eta adinekoen erabilera bereziki haurren presentzian handitzen zela. Gazteen artean, ordea, joera beheranzkoa izan zen.

Testuinguru berrietarako bide berriak

Errealitatea aldakorra den bezalaxe, halakoxeak beharko dute hizkuntzarekin lotutako estrategiek eta politikek, benetan eraldatzailerak izango badira. Soilik ezagutza indartzeak horixe baino ez du ekarriko: ezagutza linguistikoa zabaltzea; baina nork nahi mundu akademikoan gotortuko den hizkuntza aratz eta dotore bat? Euskaraz lasai aritzeko espazioak behar ditugu, sozializazio mailan eragin, etorri berrien harreran, ilusioa piztu, euskara gertuko eta hurbil senti dadin, berrikuntzak irakas metodoetan, ahozketasunari garrantzia eman, etengabeko eraldaketa, enpatia, imajinazioa eta inteligentzia.

Hizkuntzen kale erabilera adinaren arabera. Bilbo, 2021

HERRI HANDI KOMERTZIO TXIKI

Prest aldizkariari azken agur hau egin behar diogun zenbaki honetan atzera begira jarri nahi izan dugu. Publizitatearen diseinua erabat aldatu da azken bi hamarkadetan, baita komertzioen profila ere.

Testua: Ane Rotaetxe-Galder Unzalu

2001eko Martxoan, Prest!en lehen zenbakiak argia ikusi zuenean, herri egitasmo honek Deustuko hainbat merkatarien bul-tzada izan zuen.

Orduko tabernek, jatetxeek eta dende-
k okupatzen zuten espazioetan gaur egun
zer dagoen behatu nahi izan dugu eta
gure aitortza egin nahi izan diegu aldizka-
riaren hastapenetan gudan konfiantza jarri
eta babestu gintuztenei.

Zuri beltzean publikatzen ziren orduko
iragarki moduluak, karratuak eta laukizu-
zenak, eskuz marraztuta batzuk eta orde-

nagailuan maketatutako zenbait, komer-
tzioen bisita txarteletako irudiak baliatuz
egiten genituen hainbatetan.

Deustuar askoren bihotz eta memorian
gordeta ditugu zerrendatu ditugun hu-
rrengo tokiak. Bertoko usain, musika, giro
edota jabeen ahotsetara eramaten gaituz-
te komertzio hauen oroitzapenek.

Denboran 25 urte atzera egingo dugun
bidaia honetan Deustuko espaloiak es-
tuagoak ziren, peseta agurtzen ari ginen
eta ia eresketa guztiak dirutan ordaintzen
genituen, telefono mugikorrak kontu exo-
tikoa baitzen oraindik. Online erosteko
aukera irudikatzen ere ez genuenean ger-
tatzen zen hau guztia.

Izangoan aretoak ia 15 urte daramatza itxita. Milaka dantzen eta zuzeneko musikaren lekuko, tertulia politiko luzeak gertatu ziren Lehendakari Agirre kaleko garito mitiko hartan.

Nor edo nor komunetik beherako eskaileretan estropezuren bat edo beste gogoratuko du eta Albert Plaren ze kantarekin pizten ziren goizaldeko argiak ere bai.

Ibiltari bidaien eskutik bidaiatu ginen lehenen goz deustuar asko ta asko. Baita gida lanak egin ere. Internet iritsi berritan, bidai agentziek zentzu gehiago zutenean, Robertok eta Aitorrek Madariaga Etorbideko lokalen azken orduko oferta eta bidaiak pakete bitxiak eskaintzen zituzten. Sarri askotan eskaparatean autobusez eta kanpin dendan antolatutako bidaiak arrakastatsuak iragartzen zituzten.

Ramon y Cajal kaleko **Txindor tabernak** goizeko 7etan irekitzen zituen aste barruan bere ateak unibertsitatera joan aurretik bertara hurbiltzen ziren bezero gazteentzat. Tortillek, sandwitxek eta pintxo goxo-goxoek barra betetzen zuten

goiz goizetik, eta asteburuero ateak itxita kez betetako parranda luzeetarako plaza zen. Taberna estua-estua, hormen kontra tolesten ziren mahai txiki batzuk zituen fondoan eta ia 50 metro karratu ere ez zituen lokalak. 2003an itxi zituen ateak, urte hartako Deustuko jaien ostean.

Gaur egun **Toscana Etxean** dago, bertoko produktuek lan egiten duen pizzeria eta kate erraldoiei aurre eginez hala moduz bizirauten duen komertzio txikia da.

Luis Powerreko **Larrun kirol** dendan eskalatze-ko mosketoiak, mendizaleon azken tendentzia estetikoko arropak, lo zaku edota esterillak erosi eta euskaraz egin zenezakeen.

Bi pisutako denda zen eta behekaldeko solairuan eskaintza bereziak izaten ziren. Zenbat deustuarrok ez ote genuen gure lehen forru polarra edo goretxa beheko pagotxen txoko hartan eskuratu! Euskalteleko mugikorrak erosi daitezke orain mendi gailurretara iristeko fantasia horren guztiaren ordez.

Zure hurrengo ibilaldia

IBILTARI

Lehendakari Agirre, 32
DEUSTUA
Tfona: 94 447 25 26

Izargi Bidaiak

Madariaga Etorbidea, 25
Tfona: 94 447 30 79

ETXE ZAMA

Etxezama tabernan Deustuko belaunaldi ezberdinetako umeen urtebetetzeak ospatu izan ziren urte luzez. Oso mitikoa zen bertoko txokolate beroa txurroekin, eta baita urdaiaz-piko eta gaztaz egindako sanwixak ere.

Madariaga Etorbideko taberna hura merkatu aurrean zegoen, eta nahiz eta kafetegi forma-toa mantentzen duen, jada ez ditu euskal kan-tu afaririk edo antzeko topaketarik aterpetzen.

Lizardi liburu-denda Heliodoro de la Torre ka-leko 9an kokatuta zegoen. Bertan euskaraz idatzitako literatura eskaintza oparoa egoteaz gain eskola garaiko liburuak eta beharrian guztiak ere eskuratzeko aukera zegoen.

Liburuz jositako korridore luze haietan bat baino gehiago ere galduta ibiltzen zen ia, irteera topatu ezinean. Ikasturte hasieretan

topera egoten zen denda, ezin kabitu sarri askotan. Jatetxe perutar bat dago gaur egun.

Mikelatz opari bereziak aurkitzeko tokia zen. Euskal Herriko artista ezberdinen artisautza lanak eskaintzeaz gain, koadernaketa ere lantzen zuten. Zeramika, argizariak, eguzki-loreak eta tinta ezberdinetako paperak.

Beti eskura, opariren bat egiteko ideia faltan zegoenak, han zuen euskal ikonografiako opariren bat aurkitzeko aukera ziurra. Le-hendakari Agirren kokatua zegoen denda eta pandemia ostean itxi zituen bere atea.

Deustun hutsik dagoen hainbat eta hainbat lokelateko bat da gaur egun.

Mikelatz

**Euskal Herriko
artisautza
tradizionala
eta
garaikidea,
artisau
profesionalek
egindako piezak**

Zein da zure iritzia euskarak pairatzen dituen erasoei buruz?

DEUSTUKO IKASTOLA

Aritz Argote

Irakasle, 33 urte

Egunerokoak direla, esparru eta maila ezberdinetakoak. Euskaldunontzako bizitza duin bat garatzearen kontrako erasoak dira. Azken aldian eraso judizial larriak ikusten ari bagara ere, hizkuntza-politiketan eta egunerokotasuneko eremu publikoetan ere ematen ari dira. Euskaldunok kontzientzia hartu behar dugu.

ARANGOITIKO ESKOLA

Euskarak eraso mota anitzak bizi izan ditu denboran zehar: debekuak, isekak, ikusezin bihurtzea edota gutxi “erabilgarria” delako ideia. Gaur egun, oraindik ere jarraitzen dute bigarren mailako leku batera baztertzeko duten jarrerak. Hala ere, norbaitek erabiltzea, irakastea edo ikastea aukeratzen duen bakoitzean, eraso horiei erantzuten die. Euskara defendatzea ez da soilik hizkuntza babestea, baizik eta hitz egiten dutenen aniztasuna, memoria eta nortasuna errespetatzea. Euskarazko hitz bakoitzak gogorarazten du hizkuntza bakar batek ere ez duela isilaraztea merezi.

IBARREKOLANDA BHI

Irakasle, 60 urte

Harrigarria da, ezagutzaren igoera eta erabileraren jaitsiera. Irakasle moduan ikasleen pertzepzioa da euskara eskolarako bakarrik dela, harremanetarako ez dute erabiltzeko beharrik izaten. Nire ustez lanean gabiltza eta etekinak epe luzera aztertu beharko ditugu. Egunerokotasuna eskolan gogorra da, beti borrokan euskaraz egin dezaten, baina espero dut etorkizunean landaturako haziak benetan haztea.

SAN INAZIO BHI

Soiartze Salutregi

Irakasle, 34 urte

Zoritxarrez, gaur egun ere, etengabeak dira. Gainera, lotsagarria da boterean daudenen esku-hartze eskasa. Baina, ez gara gutxi egoerari aurre egin eta euskaraz bizi garenak. Beraz, badago itxaropena!

*Euskara salbu dago; baditugu testuliburuak, idazkiak eta kantuak.
Euskaldunok gara salbu ez gaudenak.*

Testua: GUKA

Orain dela ia-ia 25 urte argitaratu zuen Prest! aldizkariak bere lehenengo alea. Bi hilabete barru, eta Deustuko jaien bezperan, ospatuko luke mende laurden. Ez da urtebetetze festarik izango.

Lehen ale hartan galdera bera izan zuen aldizkariak gogoetarako abiapuntu: euskarak zein eraso jasotzen ditu egun? Korrikak bere 45. urteurrena ospatu berri du, eta antolatzaileek esan dute gezurra dirudiela 1980ko helburu berdinekin antolatu behar izatea egitasmoa. Zoritzarrez, Bilbon ere zenbait urrats sendoren faltan gaude, eta, agian, orduan eman ziren erantzunek ere balioko lukete gaurko artikulurako. Azterketa soziolinguistikoen arabera, euskalduntzea geldialdian sartu da. Atzeraldiaren zantzuak ere antzematen hasiak dira ezagutzan, erabileran, arnasmuneetan... Badira esaten dutenak euskararen aldeko grina moteldu dela, lo antzean dagoela. Etsipen moduko bat ere badago: gure inguruan parekorik ez duen hizkuntza-berreskurapen prozesua garatu ostean, egindako ahaleginak ez du ekarri esperotako, amestutako, emaitza. Bada honen guztiaren errua gazteei leporatu dienik, eta eskuzabalenak euskaldun ororengan jarri du ardura.

350.000 biztanle dituen hiria da Bilbo. Horietatik, 100.000 euskaldunak. Eta honek, asko edo gutxi, euskaldun gehien dituen eremu geografiko gisa kokatzen gaitu. Hala ere, Bilbo ez da hiri atsegin bat euskaldunontzako. Bilbon ezin da euskaraz bizi. Euskaldun gehien dagoen tokian, kosta egiten zaigu mediku euskaldun bat topatzea, zinemako langileari euskaraz entzutea, Bilbao Kirolakeko klase gidatua euskaraz jasotzea, gure seme-alabei euskaraz entrenatzea...

Hori gutxi balitz, euskaldun gehien batzen dituen hiri honetan, euskararen udal ordenantzarik ez daukagu, Prest! aldizkariarekin batera Uriola hedabide digitala

ere itxi beharrean dago dirulaguntza eskasen ondorioz, erdaraz diren BBKLive-ri eta parekoei milioiak ematen dizkiete, gure auzoetako jaiek tiketen diruz bizirauten dute, euskara kalera ateratzea helburu duten egitasmoek ez dute espazio publikoaren baimenik...

Egoera horren aurrean sortu zen GUKA, helburu argiarekin: Bilboko euskalgintza egiten ari den lan ikaragarria, lan nekaezina, elkartzea, urrats sendoak emateko. Eta, horretarako, euskararen aldeko borrokak izan beharreko ezaugarri nagusiak zehaztu genituen:

1. Euskarak erakargarri izan behar du eta, horretarako, euskaldunok boterea behar dugu, horrek egiten baitu hizkuntza bat erakargarri. Euskaraz bizitzea estresez eta trabaz beterik bizitzea baldin bada, ez da desiragarria izango.
2. Ez dago boterea baino kontu politikoagorik. Eta, beraz, euskaldun izatea hautu politiko bat da. Azken finean, euskaldun izatea, eguneroko jardueretan estresa biziko dugula onartzea baita.
3. Joxe Azurmendik zioenez, euskalgintza gizagintza da, euskalgintza pertsona ororen aldeko borroka delako. Guk euskaraz bizi nahi duten pertsonen eskubideen alde borrokatzen dugu, eta sinetsita gaude pertsona guztiek dutela Euskal Herrian era duinean eta askean bizitzeko eskubidea. Beraz, pertsona euskaldunen aldeko borroka pertsona ororen eskubideen borrokaren eskutik joango da.
4. Borondate politikorik gabe ez dago zereginik. Euskaltzale ororen lana da bere esku dagoen guztia egitea euskaraz bizitzea aukera erreala bihurtu dadin; baina ardura politikoak dituztenen betebeharrak eta erantzukizuna ere bada. Eta, honek, parez pare jartzen ditu

NAHI ETA EZINEAN

Abenduaren 3ko GUKA mugimenduaren manifestazioa, Bilbon.

indar politiko, sindikal eta judizialak. Jakina baita euskararen aurkako oldarraldi betean gaudela. Erakargarritasunaren tranpan erortzea, hizkuntza baten erabilera bazterten ari den bitartean, ezin da aukera bat izan bere burua euskaltzaletzat duten arduradun politikoentzat. Erabaki politiko ausarten garaia da.

Eta galderara itzuliz: Bilbon euskaldunontzako babes gutxi eta erasoak nonahi. Baina artikuluan ez genuen egoera kaxkarra deskribatzera mugatu nahi. Izan ere, bada euskaraz bizi nahi duen eta euskara-tik munduari begiratu nahi dion hiztun-komunitate sendo bat. Eta aurrerantzean ere, aldizkari honen faltarekin, baina honen galerak esnatu beharreko indarrak, jarraituko dugu euskararen aldeko egitasmoak bultzatzen, hizkuntza-politikak exijitzen eta hautu euskaltzaleak biderkatzen.

Agur, Prest! Arnasa eman diguzu gure etxeetan sartu zaren bakoitzean.

Argazkia: Ecuador Ebea.

berbetan

IDURRE VILLANUEVA eta HEKTOR ORTEGA-rekin

PREST! ALDIZKARIAREN LEHEN ETA AZKEN ZUZENDARIA

“Aldizkariaren itxierak gogoeta

egiteko aukera ematen digu”

Esku artean duzun aldizkariari agur esateko unea heldu da. Hilabeteetako prozesu zaila izan da Idurrerentzat. Hektorrentzat, berriz, ezustean harrapatutako berria. Prest!eko azken eta lehen zuzendariekin iraganaz, orainaz eta etorkizunaz aritu gara. Triste, baina harro.

Mahai baten inguruan elkartu gara Idurre eta Hektorrekin. Zaila da elkarrizketa bat egitea norbera ere gaiaren parte denean. Agian horregatik, pastak erosi, infusioa ala kafea nahi duten galdetu, eta so-lasaldi bat egitea proposatu diezu.

Idurre gogotsu etorri da hitzordura. “Aldizkariaren ibilbidearen errepasoa egitea oso interesgarria da niretzat”, azaldu du. Hektorrek aitortu du oraindik ez dakiela noraino barneratu duen albiste. “Alde bat, zalantzarik gabe, iluna da, tristea, baina bes-tetik, elkarrizketa honek eskaintzen digu gogoeta egiteko aukera”. Eta amaieratik hasi gara. Nola har-rapatu gaitu itxierak? Hektorrek berehala erantzun du: “Ezustean”. Idurrek, berriz, uste du dagoeneko dolua eginda duela. “Azken hilabeteak oso eroak izan dira, gainezka ibili gara zulo ekonomikoari ir-tenbidea bilatu nahian, baina itxiera sailhestezina izan da”.

Diru laguntza publikoak ez dira nahikoa eta eta publizitatea jaitsi den bitartean, inprimatze eta banaketa gastuak handitu egin dira. Gaur egun ez omen dago bitartekorik proiektuarekin duinta-sunez aurrera jarraitzeko. “Niretzat une hau ez da

zuentzat bezain mingarria”, nabarmendu du Idu-rrek. “Ez naiz deustuarra eta denbora gutxi eman dut aldizkarian, hortaz, lotura ez da zuena bezain besteko estua”.

Baina guk ez dugu lana galdu. Gaur egungo zu-zendaria otsailean hasi zen aldizkarian lanean. Ba-rañaingoa da eta kazetaritza ikasketak egitera eto-rrri zen gurera duela bost urte. Aldizkariko soldatak eta gurasoen laguntzak “duintasunez” bizitzeko aukera ematen zion.

D berbetan

IDURRE VILLANUEVA eta HEKTOR ORTEGA

Agur-jaia

Solasaldiari amaiera ematea ez da erreza, jakin badakigulako azkena izango dela, baina agur-arak ongi etorriak ere badirela esan ohi da. Eta guk ez dakigu zer ekarriko duen itxiera honek, baina argi dugu instituzioek apustu sendoagoa egin behar dutela euskarazko hedabideen eta tokiko informazioaren alde.

Itxierak egiteko modua ere garrantzitsua da. Horregatik, Prest!eko lan-taldea maitasun handiz ari da agur-jaia prestatzen. **Urtarrilaren 16an izango da, ostiral arratsaldean**, eta 25 urteetako ibilbidean zehar Prest!ek izandako bidelagunak biltzea du helburu. Hilabetez, hilabete, hutsik egin gabe, Deustualdeko informazioa euskaraz zabaltzea lortu duen proiektuak merezi duelako. Zuk, irakurle, babesle, langile, kazetari, argazkilari, kolaboratzaile... merezi duzulako. Guk argi dugu: “Euskaraz bizitzeko apustua egiten dugunontzat Prest! lagun handia izan da eta hori harrotasunez ospatu egin behar da”.

Lehen eta orain

Ez dakit duela 25 urte, Prest! sortzeko kazetaritza ikasten ari ginen deustuar taldetxoa elkartu ginenean, gaur egun baino bitarteko gehiago genituen ala ez, baina Hektorren ustez, “orduan haizea alde zegoen. Euskal Herrian herri-aldizkari ugari sortu ziren. Euskaldunon Topagunea ere existitzen zen”, azpimarratu du Hektorrek. “Guretzako, Berbaizurekin batera, beti izan da aterki bat arazoei eta erronkei aurre egiterako orduan”.

Buruarekin baietz esaten digu Idurrek. “Prest! sortu zenutenean ni oraindik ez nengoen ezta nire amaren sabelean, baina uste dut sasoi horretan indar politiko gehiago zegoela eta horren ondorioz, inplikazio handiagoa”. Gaur egun, adibidez, erredakzio taldeko jende guxtiago dago artikulatuak idazteko prest, eta hainbatetan Idurrek gorriak ikusi ditu sail guztiak edukiz betetzeko.

Aldizkariaren publizitatean ere igarri da babes falta, izan ere, azken urteetan iragarkien kopurua asko jaitsi baita. “Gure garaian publizitatea diru-iturri oso garrantzitsua zen. Kontrazala adibidez, urte osorako salduta genuen”, nabarmendu du Hektorrek. Baina beti ez da dena zoragarria izan.

Une gogorak

Hektorrek 2008ko krisia gogoratu du. “Diru-laguntzak asko murriztu ziren eta publizitatea jaitsi zen. Inprentara joan ginen gure arazoa kontatzera eta formatu aldaketa proposatu ziguten”. Garai horretan Lur Mallea zen aldizkariaren zuzendaria. Estualdi horretatik, esku artean duzun formatura iritsi ginen. Hektorren ustez, “agian egokiagoa egin nahi genuen aldizkarirako”.

Idurrerentzat hasierako hilabeteak gogorak izan ziren. “Ezjakintasunak oso urduri jartzen nau eta hasieran batez ere, hilabete bakoitzaren lehenengo asteetan gaizki pasatu dut. Gidoia betetzeko prozesuak urduritasun handia ekarri dit, loa kentzeraino. Hemengoa ez izanda jende gutxiago ezagutzen dut eta beti lankideetatik tiraka ibili izan naiz edukiak lortzeko”.

Hala ere, oroitzapen politak bizipen latzak baino ugariagoak dira, zalantzarik gabe. Hektorri pirlatzen zaizkio: “Jende asko ezagutzeko aukera eman dit Prestlek, babes eta laguntza handia izan dugu testuekin, argazkiekin, iragarkiekin, hainbatetan irakurleak urrunetik idatzi digute aldizkaria ze gustura hartzen duten esateko...”. Hasierako zenbakietako batean, Iñaki Uriarte arkitektoarekin itsasadarretik “Deustuko kostaldea” ezagutzeko egin genuen paseoa gogoratzen du Hektorrek. “Portugaleteko gasolino hartu eta Salveko zubitik

Elorrietaraino joan ginen”. Baita aldizkaria inpren-tara kotxez Lasarteraino eramaten genuen garai hura”. Kontrabandistak ematen genuen garai hura gogorarazi diogu guk. “Bai, Antza inprentakoak Donostiako autobusean sartzan zizkiguten kutxak eta Bilboko Termibusean jasotzen genituen. Eta handik Correos-eko bulego nagusira. Horrela egun bat gehiago irabazten genuen”.

Idurrek gustura entzuten ditu gure “batailatxoak”. Berak ere baditu bereak. Berezi, egindako elkarrizketa batzuk oroitzen ditu. “Uste dut kazetari lanaren alderik politena jendearekin harremanetan egotea dela, eta nik hemen jende oso jatorra elkarriketatu ahal izan dut”. Lehenengo elkarrizketa ireki berri zen tatuaje denda bateko neskei egin zien. “Ze ondo hartu ninduten!”, dio irribarretsua. “Handik aste batzuetara, bertara joan nintzen tatuaje bat egitera”. Bigarrena ere, oso polita izan zen. Munich hamburgeseriako jabeari egin zion. “Oso esker onekoak izan ziren, bai bera, baita langileak ere. Aldizkariak eraman nizkienean, lau hamburgesa oparitu zizkidaten”.

Baina zerbait azpimarratu beharko balu, Idurrek argi du: “Prestlek Deustura hurbiltzen lagundu nau. Eroso sentitzen naiz hemen. Orain dudana sarea askoz ere handiagoa da eta aldizkarian egon ostean, hobeto ezagutzen dut herri hau. Gune seguru da niretzat eta bizi-kalitatea bikaina da”.

ARGAZKI ZAHARRAK

prest!

PREst!

Prest!

25 URTE
TA GERO...
AZKEN ALEA.

2001eko MARTXOAN.
DEUSTUKO JAIEH
BEZPERAN.

Prest
aldikaria
argitaratu
dute...
deustun

Zeintzuk
deustuko
euskaltza-
leek?

Bai.

BAA...
BURUA SARTU BEHAR DUGU HOR, ALDIKARIAN, HALA EDO NOLA.
HAINBESTE ORDU EMONDA **AZKEN**, GURE EUSKERA... PLAZANA!

2025eko
ABENDUAN.

ORAIN
EUSKALTEGIRA
JOAN BEHAR DUT
...ZUEK...
FRONTOIAN...
GELDITUKO
ZARETE...

Hori baietz
EVELIN...
EUSKARA
ARI TA
IKASI... EDO
ALDREBETZAN?

KATEAK
ETENIK
IZAN EZ
DEZAN

SUBJUNTIBO?
BUFF!!

JAIO, HAZI ETA EZIN KABITU

*Deustualdean sortu eta hazi da Dantzerti.
Eta asko hazi ere hamar urtetan. Ezin kabitzeraino.*

Testua: Lur Mailea **Argazkiak:** Dantzerti

Euskadiko Arte Dramatiko eta Dantza goi mailako eskolak ez du leku nahikoa Arriaga Kontserbatorioan, Ibarrekolandan. Horregatik klaseetako batzuk Artebiko lokal hutsetan ematen dituzte. Hiruzpalau ikasturte barru, kokapen berria izango du Dantzertik. Eraikin propioa, “2030erako ia ziur”, Noemi Santisteban Dantzertiko zuzendariaren arabera. Baina Deustualdetik urruti. Oraindik zehaztu ez den leku batean. Hori bai, kokapen berriak aukera emango die gehiago hazteko. Besteak beste, espezialitate gehiago eskaintzeko ikasleei. Arte Dramatikoan Dramaturgia edota Zuzendaritza Eszenikoa eta, Dantzan, Pedagogia. “Hori da gure erronka une honetan eta borrokan ari gara Hezkuntza Sailarekin lortzeko”.

Noemi Santistebanek ez du ahaztu sarbide-probetako tribunalean ikasle berrien hautaketan egotea egokitu zizaion lehen aldia. “Duela urte batzuk probetara aurkezten ziren ia ikasle guztiak sartzen ziren eskolan. Orain berriz, bihotzean min ematen dit hainbeste gazte kanpoan geratzen direlako. Gainera, talentudunak dira askotan kanpoan geratzen direnak”.

Maria Iturbe amurriorak “hilabete batzuk” eman zituen “testu batzuk prestatzen” sarrera-proba gainditzeko. “Zortea izan nuen eta lortu nuen”, dio. Egun, Arte Dramatikoko 4. mailako ikaslea da Dantzertin. Bere hitzetan, “eskertzekoa da Euskal Herrian horrelako leku bat izatea. Hori aurrepauso handia da ikasketak formalizatzen”. Aurrerantzean zer egingo duen ez du argi. Baliteke ikasten jarraitzea, Antzerki fisikoa ziurrenik, oso gustuko baitu. Eta etorkizunean bere burua Euskal Herrian ikusten du. “Oso pozik nago Euskal Herriko testuinguruan, eroso sentitzen naiz”.

Ibai Romero tolosarrak berriz ikasturte oso bat eman zuen sarrera-proba prestatzen. Bere aukera Dantzerti zen, “ez besterik”. Egun, Dantzako 4. mailako ikaslea da. Dantzertik “estres asko eta onura eta jakintza piloa” eman dizkio Ibairi. Lau urtetan asko ikasi du. “Erreminta piloa jaso ditut”. Memorian oso presente ditu Josu Garate irakaslearekin eta Lierni Paul gelakidearekin partekatutako uneak “asko” hausnartu baitute euskal dantzen inguruan. Eta batik bat Liernirekin dantzaturiko *Muxikoak* pieza berezia. Ibaik ere bere etorkizuna Euskal Herrian ikusten du, euskal dantzak dantzatzeko eta ikertzen: “Agian, dantza konpainia batean, agian dantza konpainia propioa sortuko dut”.

Udaberriko agenda

Hurrengo erronka ikasturte amaierako muntaketa prestatzea izango dute Dantzertiko ikasleek. Ibaik, esaterako, Asier Zabaleta koreografoarekin batera prestatuko du. Martxoan estreinatuko dute Niessen kulturgunean. Horren ostean, “bi bolo” egingo dituzte Azkuna Zentroan. Mariak berriz *Shakespeare ez zen hemen egon* obrako Julie pertsonaiaren rola beteko du Getari Etxegaraireren zuzendaritzapean. Apirilean estreinatuko dute Barakaldo Antzokian eta maiatzean Arriagan ESAD Fest jaialdiaren baitan.

ESAD Fest jaialdian du jomuga jarria Dantzertiko zuzendariak. Eskola bera izango baita Estatuan dauden goi mailako Arte Dramatikoko eskolen bilkurako anfitrioi bere hamargarren urteurrenean. Hortaz, maiatzeko lehen astean Deustualdean eta Bilboaldean hainbat erakustaldi, tailer eta klase magistral izango dira, besteak beste.

Eskolen rankinga balego “gure postua ona litzateke”, dio harro Noemik. Zergatia argia da. “Gure eskaintza berezia delako. Estatuan dauden Arte Dramatikoko 16 zentro publiko eta Dantzako seiren artean biak eskaintzen dituen bakarra da Dantzerti. “Ez dago beste horrelakorik. Hemengo sinergiak oso aberasgarriak dira. Plus bat da”.

Deustualdea faltan

Dantzertiko ikasleen lagin batzuk ikusteko aukera izan dute Arriaga Kontserbatoriora hurbildu direnek ikasturtean zehar antolatzen dituzten saio irekietan. Batzuetan auzotarrak ere bertaratzen dira ikasleen ikuskizunengatik galdezka. “Aukera ezin hobea izaten da ikasleentzat eskolako jendearekin ez ezik kanpoko publikoarekin harremana ere izateko”.

Ez dago zalantzarik, Dantzertiko ikasle eta irakasleak pozik daude Deustualdean. Mariak auzoan dagoen “giro ona” azpimarratzen du. Ibaik “Bilbo ondoan dagoen herri txiki” bezala deskribatu die Deustualdea Tolosako senide eta lagunei. “Bizi propioa du, xarma hori du. Herri bat da, hiri baten barruan”. Noemi ere iritzi berekoa da. “Kontuan izanda zein parke tematiko bihurtu den Bilbo turismoa dela eta, gu hemen oso gustura gaude. Benetako jendea eta bizitza dago. Lan egiteko zein erosketak egiteko, garagardo bat hartzeko...”. Eta argi du, hiruzpalau ikasturte barru Dantzertik Ibarrekolandatik alde egitean, “faltan izango dugu”.

Jon Intxaurreaga

Agur!

PREST! badoa eta hau azken zutabea izango da, horregatik aukeratu dut izenburua, irakurleei agur esateko, aldizkariari ere bai. Euskaltzaindiako hiztegiaren arabera, agur da “norbaitei, ikustean edo eskutitz baten hasieran, eta bereziki harengandik urruntzean edo eskutitz baten bukaeran, esaten zaion hitza”. Primeran, beraz.

1914. urtean idatzi zen lehen euskarazko kronika euskaraz Deustun. Orduan ez zegoen semafororik, ezta smartphonic ere. Hektor Ortégak orriotan jasotakoaren arabera (PREST! 177 eta 233), “Ibarrekolanda” ezizeneko euskaldun bat da “Deusto-tik” idatzi zuena. Egoeraren berri eman zigun Euzkadi egunkarian: “Deusto'ko mutil gaztiok ezingo dabezala irakurri (leidu) emen idazten (eskribitzen) dodazan gauzatzubak, euzkeraz extakije-ta [...] baña bai-dakit be, berrogei urte ingeruko gixon eldubak, irakurri ta ulertuko dabezala gauzatzu onek”. Euskara atzerakadan zegoen, galbidean, eta lehen aldiz erdaldun hutsak ziren bertoko gazteak.

Gaur egun, ordea, egoera kontrakoa da, euskara transmisioari eta atxikimenduari esker bizi delako. Horregatik, umeek, nerabeek eta gazteek Ibarrekolandaren kronikak ulertuko dituzte eta adinekoek ez. Hori gutxi balitz bezala, gehien-gehienak euskaraz ondo irakurtzeko eta idazteko gai dira. Are gehiago, euskara nagusi den eremuan ikasi dute, gaur nagusi dena berton, ikastoletan ez ezik, hezkuntza publikoan zein itunpekoan ere bai. Nork esango zion Ibarrekolandari bere birbilobek euskaraz ikasiko zutenik “Escuela Nacional”ean? Nork esango zion gurasoek seme-alabei zekiten euskara transmitituko zietela eta erdaldunek seme-alabak euskalduntzeko apustua egingo zutela, katea eten ez zedin?

Ibarrekolandaren hitzei erreparatuz gero, nekez sinistuko zuen ume horietako batzuk Txan-txikura edo Txepetxera joan eta begirale bihurtuko direla. Ez zuen sekula pentsatuko bere lobek “gure berbetea” sustatzeko elkarte bat sortuko zutenik, Berbaizu, edota bere burua euskalduntzeko euskaltegiak. Zer esanik ez, PREST! bezalako aldizkari bat jaioko zenik, euskaraz pentsatuta eta euskaraz idatzita, kronikak gustura bidaliko zituen tokia. Nork esango zion Ibarrekolandari hori dena gertatuko zela? Ez zuen imajinatuko, bada, hilzorian zegoen hizkuntza berpizten ahaleginak eta bi egingo genituenik?

Nik uste dut baietz, asko garelako euskaraz idazten dugunok, besteak beste, “emengo euzkeldunak, beti errderaz irakurrtzen ibilli barik, noz-edo-noz euzkeraz irakurrtzen asi deitezan”. Hori dela eta, nik ere uste dut, Hitzartu sortu zen moduan, sortuko direla besteak. Lehen bezala, hemen euskaldunak egon bagaudelako eta, lehen ez bezala, euskaraz nork idatzi ere badagoelako. Horregatik ere aukeratu dut izenburua, hain zuzen ere, “agur” hitzaren beste adiera “kaixo” delako. Beraz, agur bero bat PREST! posible egin zuten guztiei eta beste bat PREST! berri bat sortuko dutenei. Katea ez da etengo!

UDALAREKIN EUSKARAZ?

**Zu ere
animatu zaitez**

Bilbao

DEUSTU

Kendu ziguten herria

Txema Luzuriaga
Hektor Ortega

